

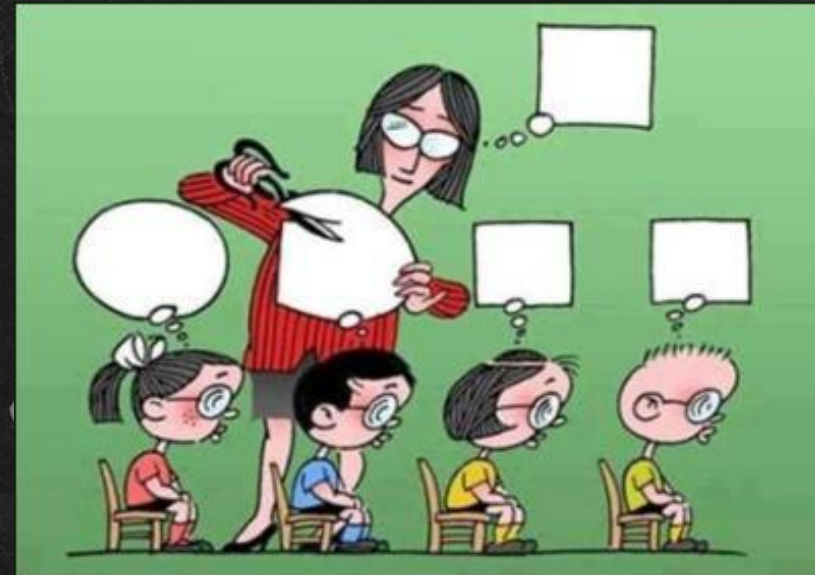
OBRAZOVANJE I ŠKOLSTVO

ŠTO JE OBRAZOVANJE

OBRAZOVANJE – sustavno i formalizirano prenošenje znanja, vještina i vrijednosti

- škola kao čimbenik socijalizacije
- važna **odgojna uloga** (u širem smislu) i **prenošenje znanja i vještina** (u užem smislu)
- **uloga škole** – „*naučiti učenike ponašanju i natjerati ih da nešto nauče*”

TRI TIPRA OBRAZOVANJA (R. Collins)

– s obzirom na različite zahtjeve za obrazovanjem (*idealni tipovi*):

obrazovanje za ekonomske potrebe – **klasa**

ZA PRAKTIČNE VJEŠTINE

- odvija se **u procesu rada**, bez velike formalizacije
- **učenje** vještina **kroz praksu** (*učenje na samom poslu*)
- i danas prisutan oblik obrazovanja
- nema svjedodžbi ili diploma

obrazovanje za kulturnu integraciju i prestiz – **statusna grupa**

ZA PRIPADNOST STATUSNOJ GRUPI

- učenje za **prestiz** i **ugled** (aristokracija i bogati slojevi društva)
- elitno obrazovanje (*Ivy league sveučilišta, Oxford, Cambridge...*)
- učenje **programa koji nisu praktično primjenjivi** (*filozofija, klasična književnost...*)

obrazovanje za političku kontrolu – **pol. stranka**

POD KONTROLOM BIROKRACIJE

- obrazovanje **nadzire** i **organizira država**
- sustav javnog školstva – stvaranje lojalnih građana
- **sadržaj segmentiran**, propisani uvjeti prelaska iz jednog u drugi stupanj, diplome...

ZA PRAKTIČNE VJEŠTINE

ZA PRIPADNOST STATUSNOJ GRUPI

POD KONTROLOM BIROKRACIJE

ELITNO I DEMOKRATSKO OBRAZOVANJE

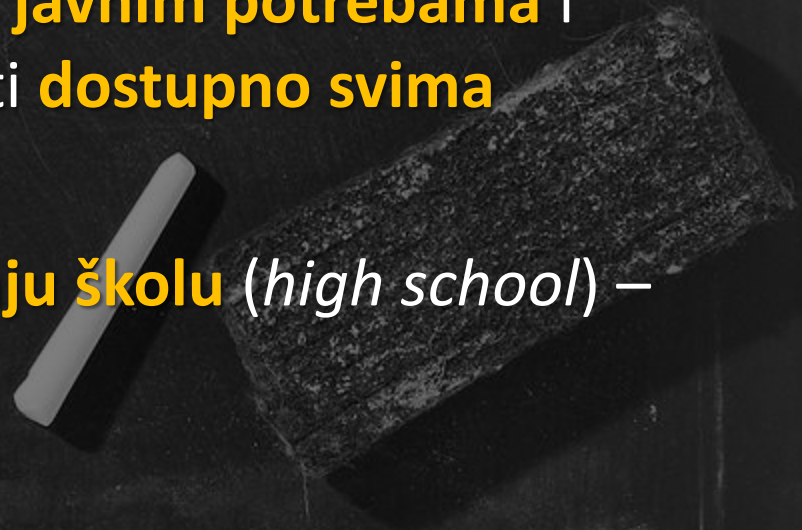
(obrazovni sustavi)

ELITNO – obrazovanje nakon osnovnog je „*priprema za elitu*” (različite statusne grupe i klase)

- *Europa i Japan (primjer s Engleskom 11+)*
- postoje **različiti tipovi srednjih škola**
(*u svrhu osposobljavanja za posao ili za daljnje školovanje*)

DEMOKRATSKO – obrazovanje **služi javnim potrebama** i predstavlja **opće dobro** koje treba biti **dostupno svima**

- *SAD*
- svi mladi završavaju **opću srednju školu** (*high school*) – poslije upis na visoke škole

OBRAZOVNE IDEOLOGIJE

(obrazovne politike)

- vrsta obrazovanja u društvu ovisi o odnosu snaga između **različitih dr. skupina koje zagovaraju različite ideologije**

Tipologija obrazovnih ideala

Društvena grupa	Ideologija	Obrazovna politika
Aristokracija	Opća	<u>Opće obrazovanje</u> u kojem se njeguju kultiviranost, karakter i samostalna prosudba.
Klase trgovaca i stručnjaka	Specijalistička	Stručno i profesionalno obrazovanje koje daje <u>izobrazbu za poželjna zanimanja i položaje</u> .
Radikalni reformatori	Demokratska	<u>Širenje "elitnijeg" obrazovanja</u> , kako bi svatko dobio mogućnost da "postane aristokrat"
Državni planeri	Utilitaristička	Niži strukovni i poluprofesionalni programi koji daju <u>izobrazbu za zanimanja potrebna u privredi i državnim službama</u> .

SOCIOLOŠKE TEORIJE O OBRAZOVANJU

1. FUNKCIONALISTIČKE (*E. Durkheim i T. Parsons*)

- **socijalizacija** pojedinaca, **selekcija** i **alokacija** na dr. položaje, dr. **integracija** – prema **meritokratskim načelima**
- latentne funkcije škole

2. KONFLIKTNE (*L. Althusser, Bowles i Gintis*)

- mehanizam održavanja postojećih sustava dr. stratifikacije (nejednakosti)
- škola je **ideološki aparat države** – prenošenje ideologije – **princip** korespodencije i **skriveni nastavni program**
- **kredencijalizam** (*R. Collins*)

3. INTERAKCIONISTIČKE

- u središtu je interakcija u razredu ili pojedinoj školi
- **tipiziranje i etiketiranje učenika**, teorija o **samoispunjavajućem proročanstvu**

INTERAKCIONISTIČKE TEORIJE

- **P. Woods** – Mertonova teorija strukturalnog pritiska primijenjena na školu
- učenici upotrebljavaju različite **strategije** za prilagodbu zahtjevima koje im škola postavlja (*mogu prihvaćati ili odbacivati cilj akademskog uspjeha i sredstva za postizanje tog cilja*)

UČENIČKE STRATEGIJE PRILAGODBE

1. ulagivanje – „štreberi” i „ulizice”
2. poslušnost – uče radi uspjeha i slažu se s ciljevima i sredstvima
3. oportunizam – uče radi ocjena, ponekad odustaju od ciljeva i sredstava
4. ritualizam – ispunjavaju zadatke al ih ne zanima uspjeh
5. uzmicanje (povlačenje) – „spavači”, odbacuju i ciljeve i sredstva
6. kolonizacija – odbacuju sredstva i ciljeve – „provlače” se kroz školu
7. nepopustljivost – ometaju nastavu i ne zanima ih škola
8. pobuna – odbacuju ciljeve i sredstva škole i zamjenjuju ih drugima

OBRAZOVANJE I DR. NEJEDNAKOST

- obrazovanje bi trebalo biti sredstvo smanjivanja dr. nejednakosti
- na uspjeh u obrazovanju snažno **utječe dr. klasa kojoj pripada učenikova obitelj**
- objašnjenje različitog uspjeh ovisno o pripadnosti dr. klasi:

1. KLASNE SUBKULTURE I USPJEH U OBRAZOVANJU

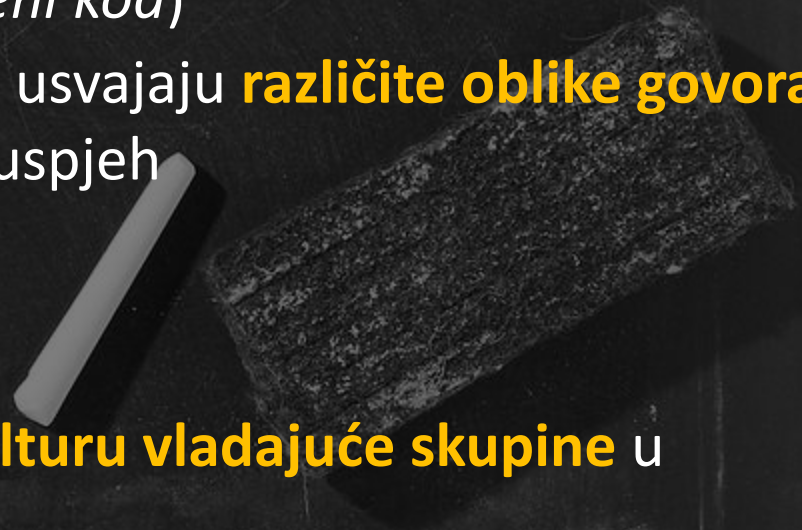
- manji uspjeh učenika radničke klase **zbog različitog sustava vrijednosti** – manje cijene obrazovanje pa se kraće školuju

2. JEZIČNI KÔDOVI (*ograničeni i razrađeni kôd*)

- djeca različitog socijalnog podrijetla usvajaju **različite oblike govora** koji kasnije utječu na njihov školski uspjeh
- *npr. zabrana jedenja bombona*

3. KULTURNA REPRODUKCIJA

- funkcija školstva je **reproducirati kulturu vladajuće skupine** u društvu (kulturni kapital)

OBRAZOVANJE I DR. NEJEDNAKOST

4. POZICIJSKA TEORIJA (*Raymond Boudon*)

- obrazovni uspjeh pojedinca **ovisi o njegovom konkretnom položaju u dr. strukturi**
- djeca i roditelji **odmjeravaju štete i koristi** od budućeg obrazovanja
 - *dijete iz više klase bit će pod pritiskom da odabere zanimanje slično zanimanju svojih roditelja, dok će dijete niže klase biti potaknuto školovati se radi uspjeha i bolje karijere*
- što je veći jaz između zanimanja djeteta i roditelja, slabi veza sa zajednicom (obitelj, susjedi, prijatelji.)
- većina djece (statistički) odabire razinu obrazovanja kao što imaju i njihovi roditelji – odmjeravajući koristi i nedostatke

NEPISMENI I STANOVNIŠTVO PREMA ŠKOLSKOJ SPREMI

- **99,2%** st. pismeno
(oko 32 300 st. nepismeno)
- nepismeno uglavnom stanovništvo **starije od 50 godina**
- stopa nepismenosti žena **trostruko veća** od muškaraca

Godina popisa	Ukupno (%)	Muškarci (%)	Žene (%)
1953.	16,3	9,3	22,4
1961.	12,9	7,0	18,1
1971.	9,0	4,7	12,9
1981.	5,6	2,5	8,4
1991.	3,0	1,2	4,8
2001.	1,8	0,7	2,8
2011.	0,8	0,4	1,3

Udio nepismenih osoba starih 10 i više godina prema spolu 1953.– 2011.

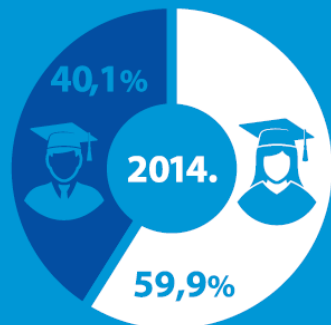
- **9,5%** st. bez potpuno završene osnovne škole
- najviše sa završenom srednjom školom – **52,6%**
- **30,8%** osnovna škola ili manje
- mali udio visoko obrazovanih **16,4%**

OBRAZOVANJE I ŠKOLSTVO

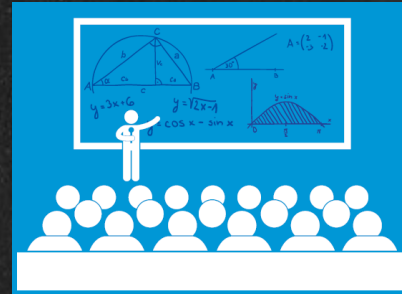
iz hrvatske perspektive

 2014.
33 741

- U **2014.** na visokim učilištima RH diplomirao je **33 741** student (**59,9%** žena, **40,1%** muškaraca).
- Od ukupnog broja diplomiranih studenata **2014.** njih **916** (**2,7%**) diplomiralo je na PMF-u (**64,6%** žena, **35,4%** muškaraca).

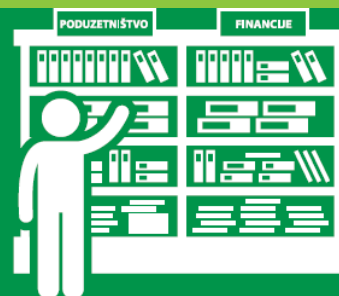
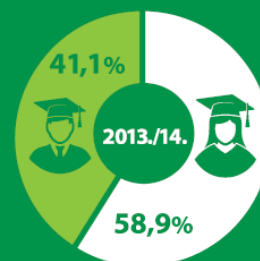
 2014.
916
64,6%

2013./14.
924

- U akademskoj godini **2013./14.** na poslijediplomski specijalistički studij upisana su **924** studenta (**58,9%** žena, **41,1%** muškaraca).
- U **2013.** u RH radila je **1 781** knjižnica.

KORISNI LINKOVI

(za lakše učenje)

- OBRAZOVANJE U DRUŠTVU (od 6:03 min)
 - https://youtu.be/S294zRodS_4?t=363
- SOCIOLOŠKE TEORIJE O OBRAZOVANJU (11:26 min)
 - <https://youtu.be/hYMk3Bk08NA>

